

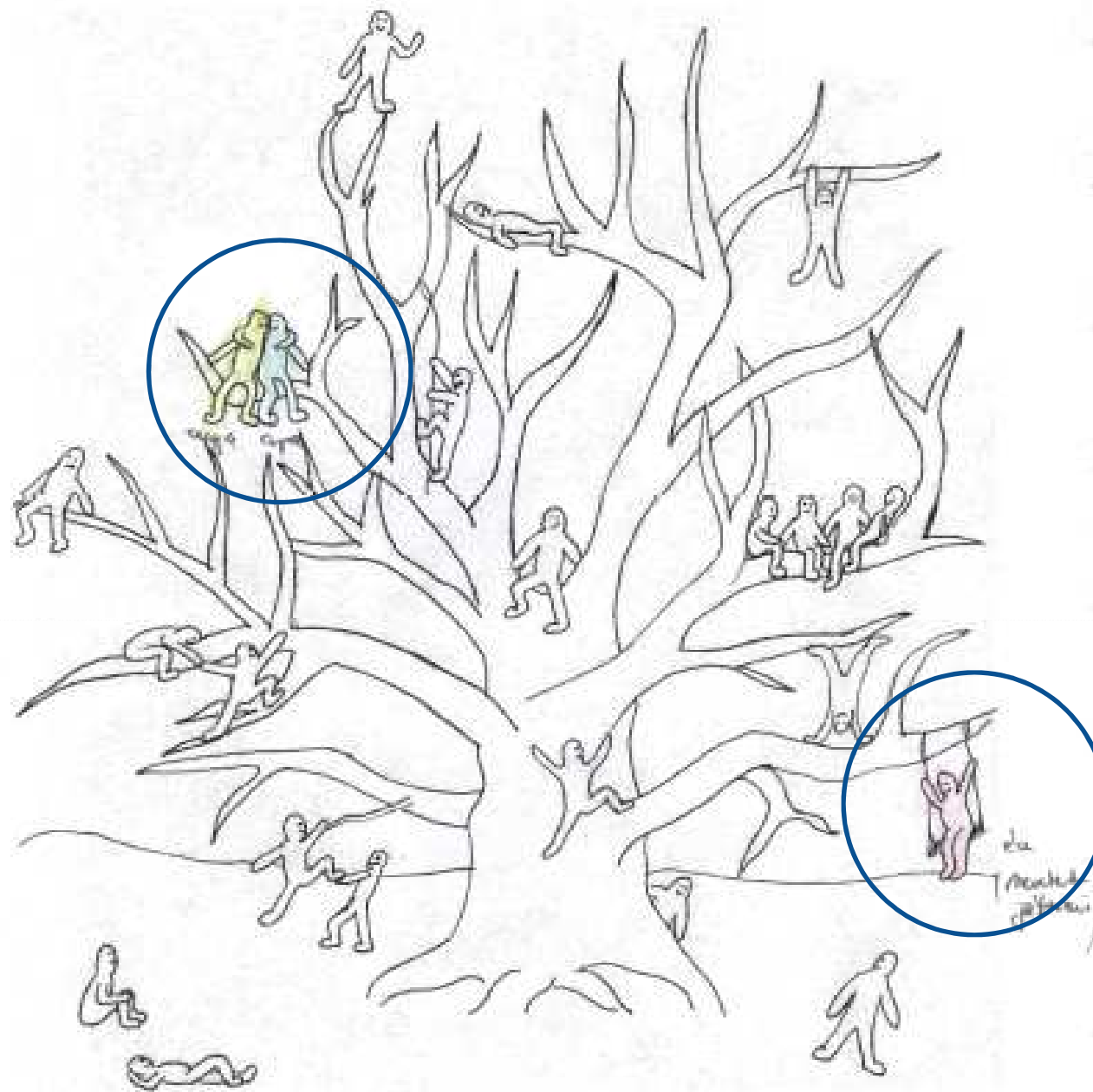
**Egyénre szabott, környezetbarát
és környezetváltó
iskolapszichológiai módszerek a
7-13. évfolyamon**

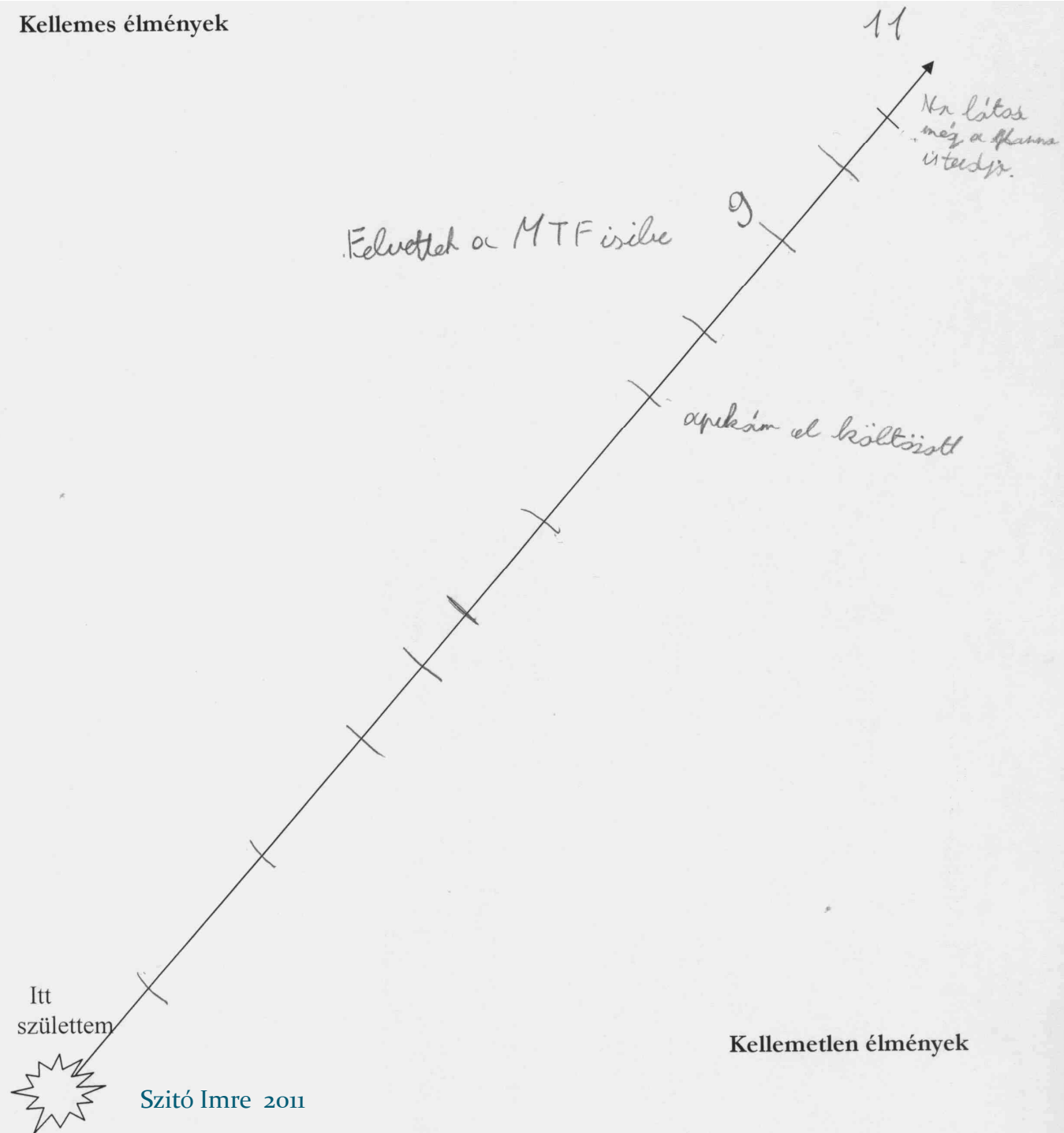
Szitó Imre

Az egyéni tanácsadás fókuszja és fajtái

- Tanulási tanácsadás (képeség, motiváció, érzelmek)
- Identitás formálás t.
- Pályaválasztási t.
- Társkapcsolati krízis t.
- Válási krízis és gyászfeldolgozás t.
- Kötődési problémák t. (alsós és á.g.)
- Oppozíciós attitűd átkeretezése t.

Jelly babák

A családja

Ungame

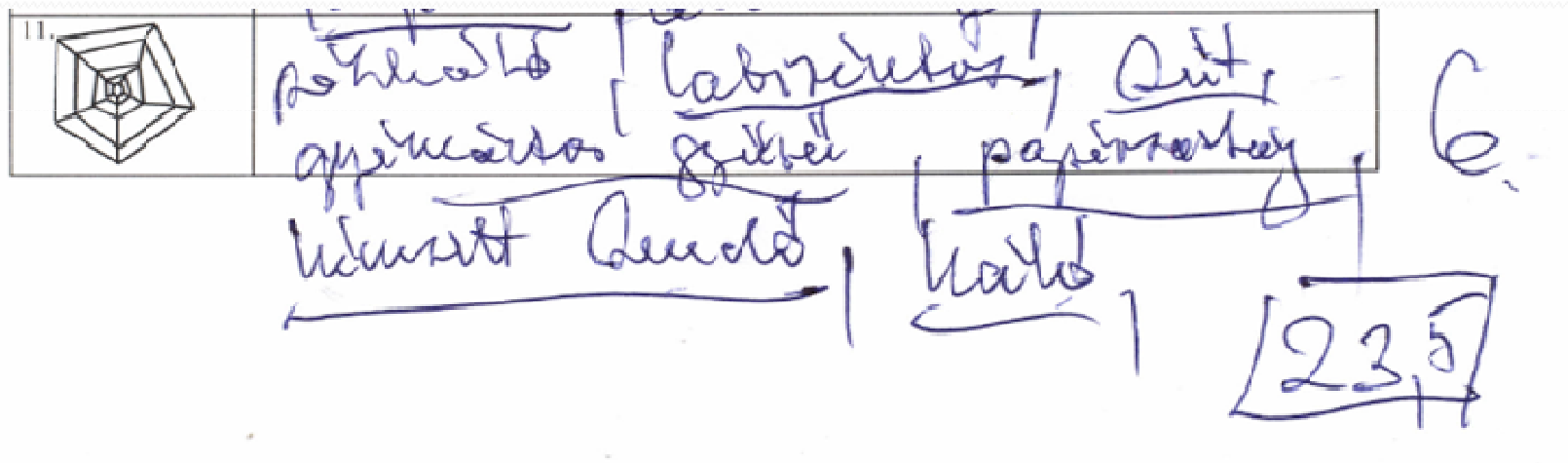
- I. fiú, - 6.o.
- hetes iskola, koll., agresszív, impulzív viselkedés, ablaktörés
- a játékkártyák szelektív alkalmazása, nincs ideologikus befolyásolás

Történetmesélésre épülő tanácsadás (biblioterápia)

Kreativitás egyéni mérése kép-szó asszociációval

Képességvizsgálat visszajelzése

9. osztály	Erős oldalad a képességeid közül
A.D.	Kreativitás
B. Zs.	Szókincs
D. F.	Vizuális figyelem
D.A.	Szókincs
K. F.	Kreativitás

Képességvizsgálat - tanulási tanácsadás

IQ-jegy $r = 0,22$

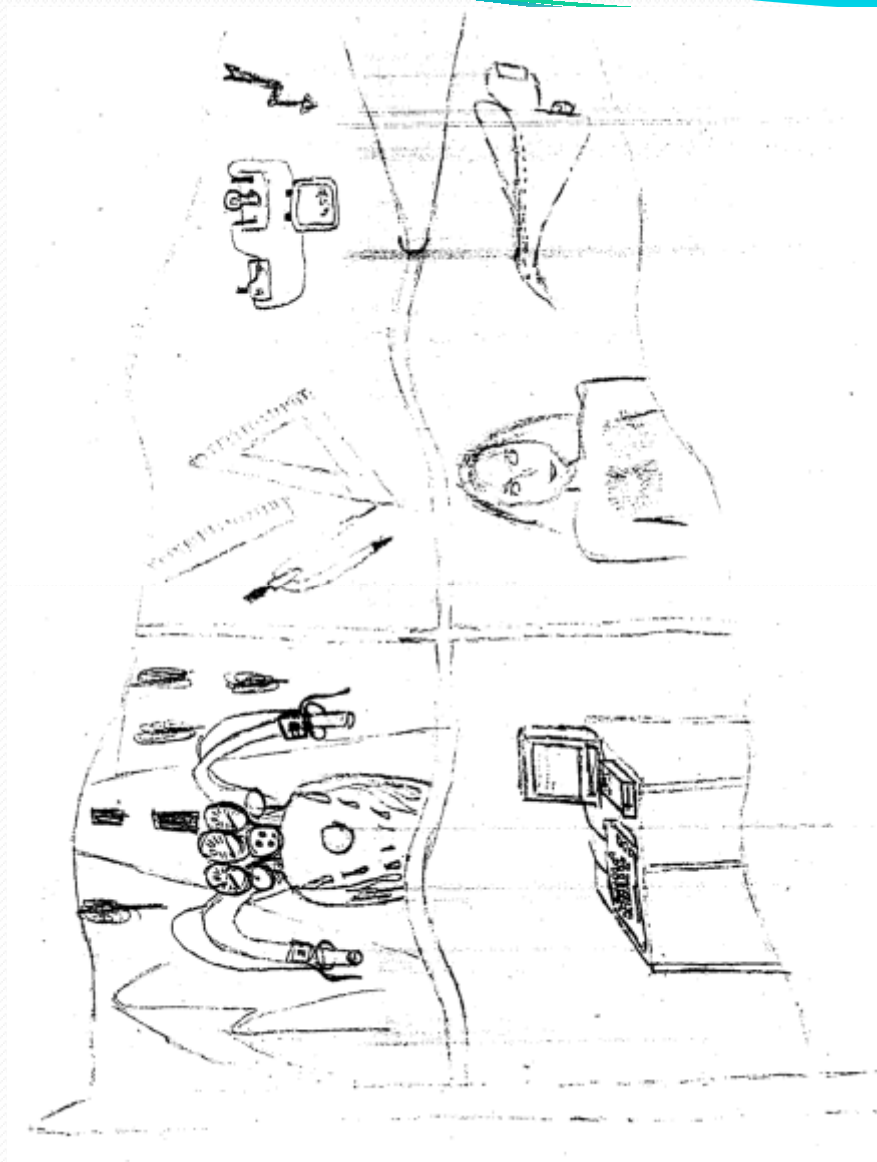
- ✘ Nem szakvélemény írás és nem diagnosztikus címkével történő minősítés. (klinikai szakpszichológus)
- ✘ Érdemjegytől független referencia a képességről - önértékelés
  - + Nem igényel előzetes tudást
  - + Nincs motivációs tartalma
- ✘ Okfeltárás differenciálása tanulási- teljesítmény probléma esetén **alacsony képesség v. részképesség probléma ill. motivációs hiányosság v. szorongás miatt** alacsony a teljesítmény?
- ✘ Fontos a többféle tesztet tartalmazó képességteszt battéria, mint pl. **Woodcock-Johnson.**
  - + Mennyiségi gondolkodás alteszt:
    - ✘ Felfedezési tanulás
    - ✘ Tanulási nehézség észlelése 10. osztályban először
    - ✘ Matematikai tehetség jelzése
    - ✘ Osztályismétlő 8.-os diszlexiás motivációjának megváltoztatása.

Szülő konzultáció

- Szülő konzultáció 40-50%-os, 10 éves kor alatti gyerekeknél
- Szülő konzultáció serdülőről, ha csak a szülő involvált, drog, internethasználat
- Szülő konzultáció serdülőknél, szexuális tartalmú zaklatás
- Szülői értekezleten SNI-s gyerekek befogadásáról

Efős oldalt kereső, coaching típusú kommunikáció,
problémamegoldó

Csoportos tanácsadás

Kliensek

- a gyerek/serdülő egyéni helyzetben
- gyermekcsoport, serdülő csoport
- egy-egy iskolai osztály
- szülő egyéni helyzetben
- szülő pár, szülő csoport
- pedagógus, egyéni helyzetben
- pedagógus csoport
- vezető
- az intézmény szervezeti alcsoportjai
- a szervezet egésze - ???- lehet-e feladatom

CSOPORTOS TANÁCSADÁS

- Fél osztállyal ált. isk. 7. osztály 8 alkalom iskolában, strukturált gyakorlatok, önismereti érzékenység tréning, of. óra alatt

- Pályaválasztási csoport, 7.-8. osztályosoknak, fél év

- Társ. és emberismeret, 11. évfolyamon 4 osztályban -önismereti kérdőívek, kiscsoportos beszélgetések fél éven keresztül

- **Jegyen kívül fakultáció keretében, min. 8 alkalom**

- Szakkör keretében gimnáziumban, min. 8 alkalom

- Erdei iskolában- érzelmi intelligencia csop. 6.oszt. gimn., 8. oszt. fél-fél osztállyal 2 nap.

- Kríziskezelés csoportban (West-Balkán)

-
-
- **Érzelmi intelligencia program kidolgozása általános iskola számára**

- **Szociális kompetencia program kidolgozása szakiskolák és hallásérültek számára**

Milyen érzelmet fejez ki?

a) undorodik

b) fél

c) dühös

d) szomorú

a) undorodik

b) fél

c) dühös

d) szomorú

Érzelmek felismerése-2

A

B

C

Melyik szomorú ?

Melyik dühös?

Melyik büszke ?

Érzelmek felismerése -3

	A	
aggodalom	B	
	C	

5. feladat **Kösd össze azt a kettőt, amelyik összetartozik!**
(Melyik kettő fejez ki ugyanolyan érzelmet?)

a)

b)

c)

d)

e)

f)

Önértékelés-1

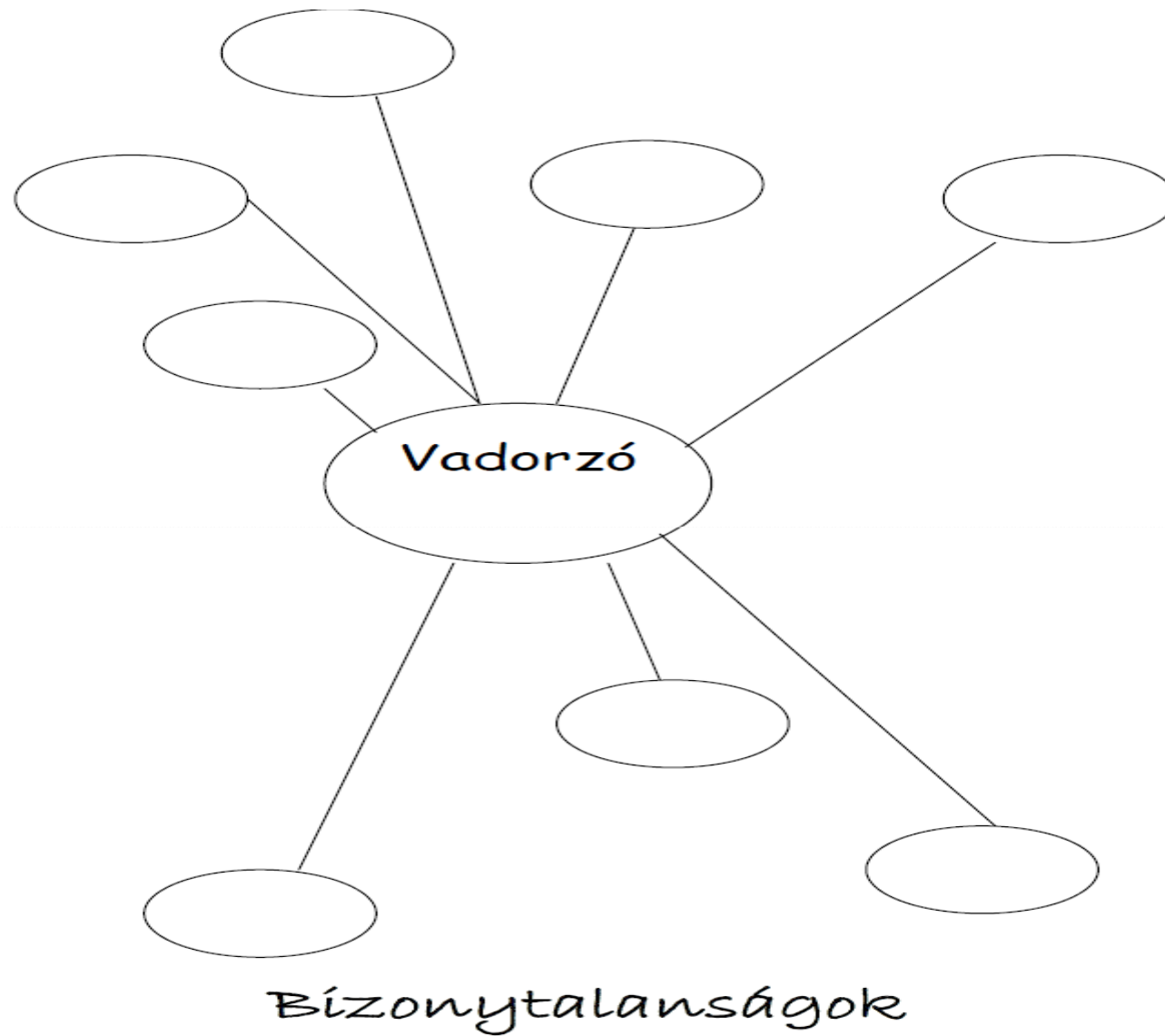

Vadorzó (Wildmutt)

Nagyon **kitartó**. A **hátából tüskéket lő ki**, melyek ölnek, mint egy nyílvesző. **Nem tud beszélni**, és **csak morgásokkal „beszél”** a többiekkel. **Szaglása, hallása és ízeleése rendkívül jó**. Nagyokat tud ugrani. Nem lát, de az **orrával érzékeli a mozgást**, és az orrával tájékozódik. A **gyors mozgást viszont nem tudja érzékelni**.

Tulajdonságok: kitartó, tüskéket lő ki, nem tud beszélni, mormog, kiválóan szagol, jól hall, orrával érzékeli a mozgást, csak a lassú mozgást érzékeli

Erős oldalak

Önértékelés-2

Legolas

Jellemzés

Legolas **herceg**, **egy tünde** (2931 éves) -kinek neve tünde nyelven „Zöldlevelet” jelent. Akárcsak népe, ő is **bizalmatlan a törpökkel** szemben.

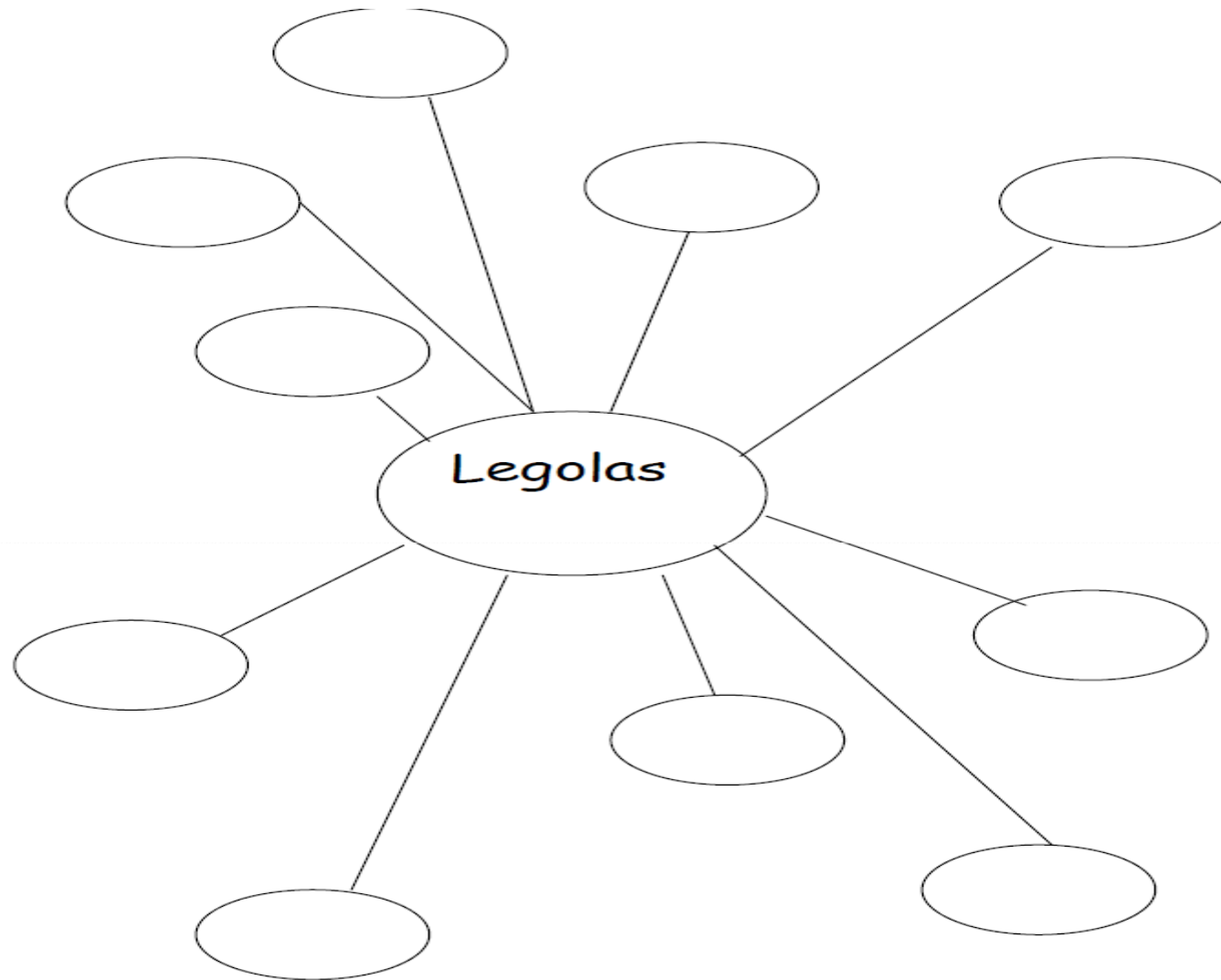
Képességek

A tündék középfelde legöregebb, legbölcsebb faja. Kortalanok és **halhatatlanok**. Számukra **ismeretlen fogalom a betegség** és a járvány. A tündék nem hasonlítanak a mesebeli manókra és tündérekre. **Roppant testi és szellemi erővel** rendelkeznek, sőt nagyhatalmú, **bátor** személyiségek! Legolas gyorsan és erőfeszítés nélkül képes haladni a legnehezebb terepen is, még a frissen hullott hóban is alig hagy nyomot. Mint erdei tünde, kiváló erdőjáró, a legapróbb **nyomokból is képes olvasni**, és mindenkinél tisztábban és **távolabbra lát**.

Felszerelés

Legolas két tünde kést visel: hosszú, fehér, finoman megmunkáltakat, mely halálos fegyver, hisz a tündék készítik a legélesebb pengéket egész Középföldén. Hosszú tünde **íjjával haldósan pontos lövéseket** képes leadni.

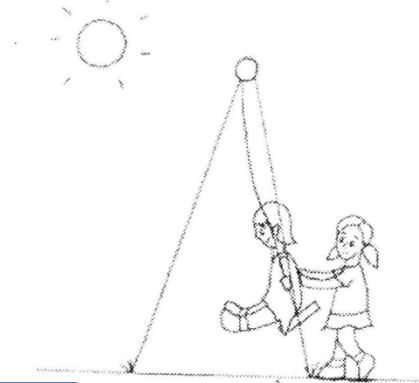
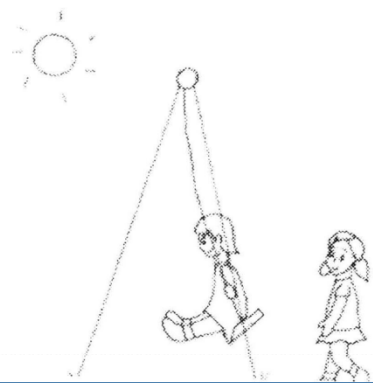
Erős oldalak

Bizonytalanságok

Asszertív feladat (kicsiknek)

Az egyik gyerek lelöki a hintáról a másikat:

Passzív

Agresszív

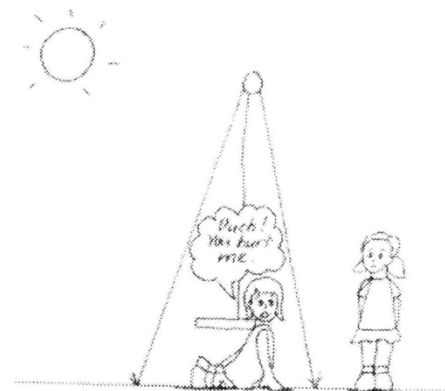
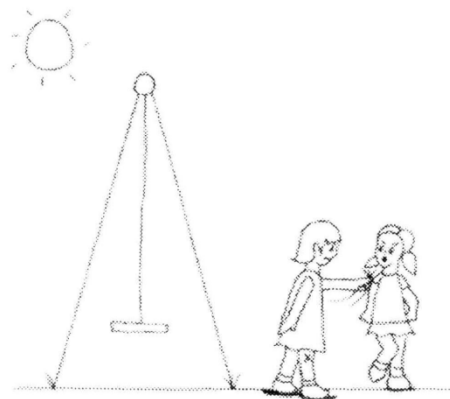
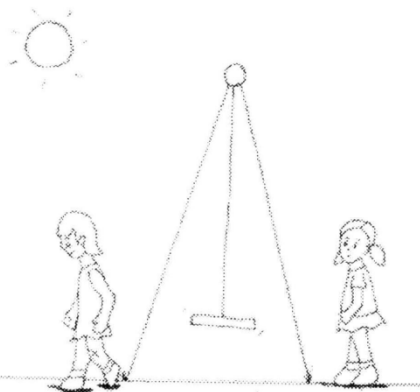
Asszertív

Három lehetséges válasz:

Fél

Üt

Jaj! Ez fáj!
Hagyd abba!

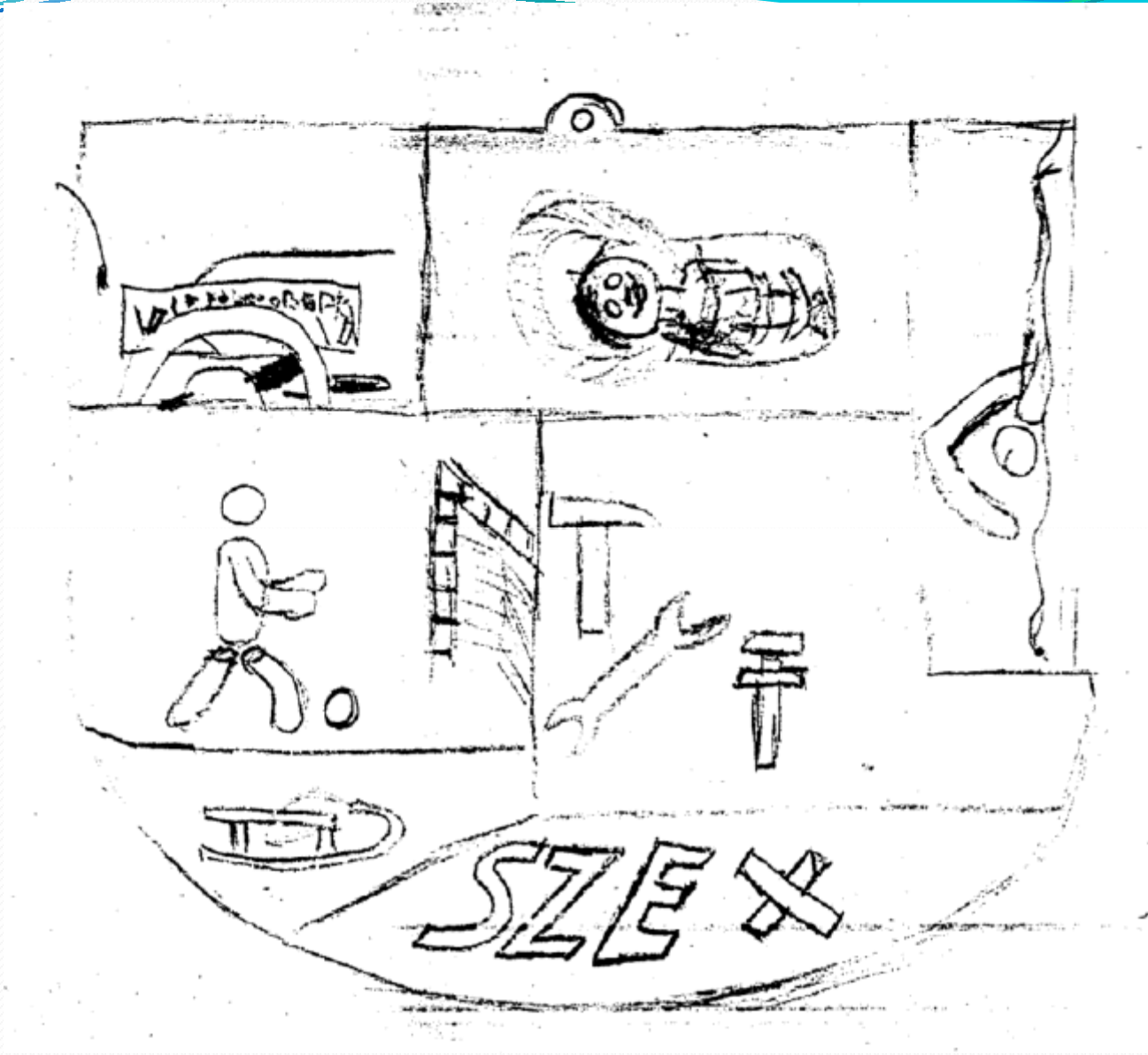

Asszertív feladat nagyoknak

Teri elmegy egy fiúcsoport mellett útban az osztálya felé. A fiúcsoport olyan hangokat hallat és gesztusokat mutat, aminek láttán Teri elpirul. Teri a következőket teszi:

- A. Egyenesen előre néz és gyorsan elmegy mellettük.
- B. Ő maga is félreérthetetlen kézjelekkel vág vissza és az egyik fiút jól arcul üti.
- C. Azt mondja: „Jogom van úgy végigmenni a folyosón, hogy közben békén hagytok. Ha még egyszer ezt teszitek velem, bejelentem az igazgatónál.”

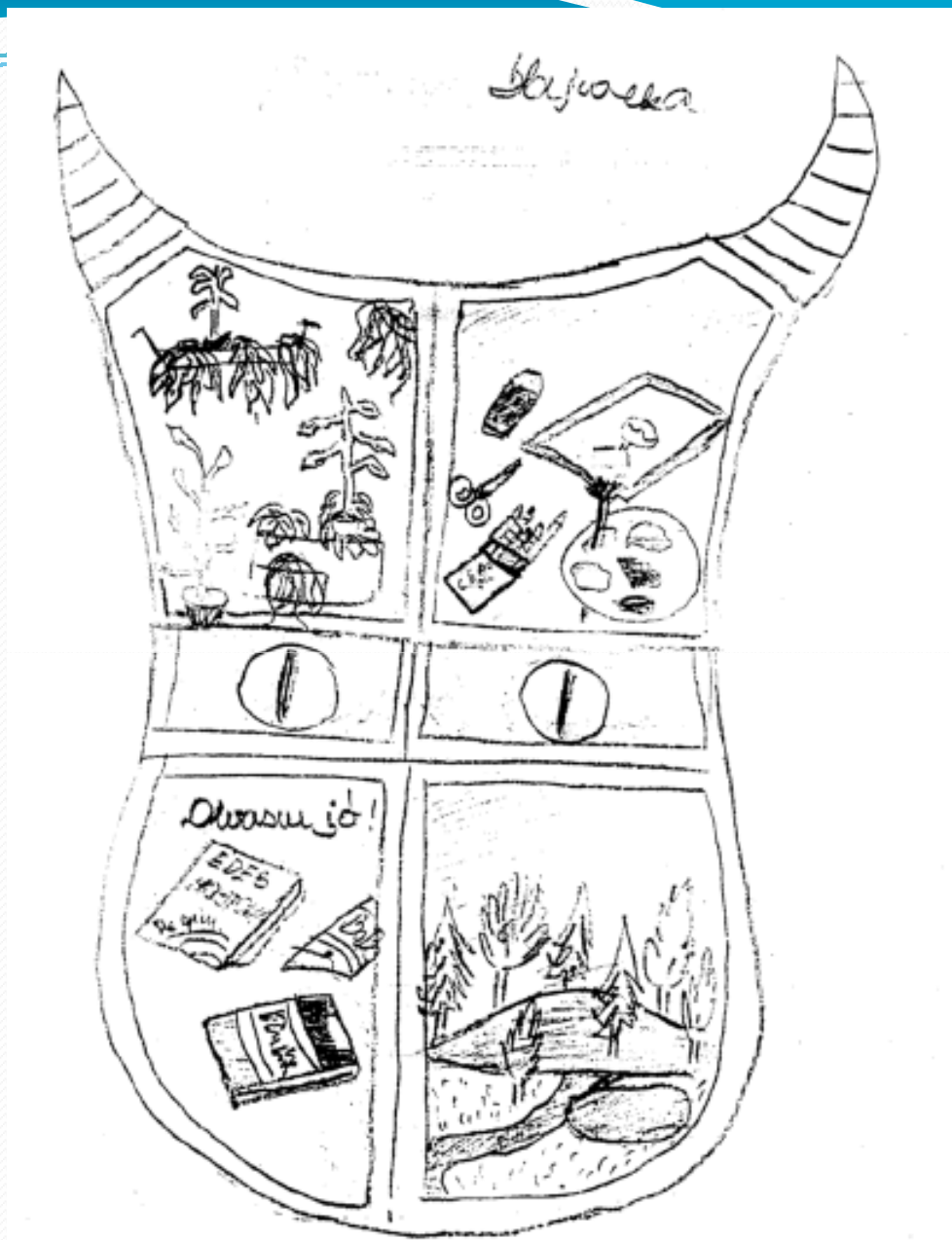
A csoporttagok kiválasztása

- A gyerekek életkori eltérése 1 év -sikeres kommunikáció
- A nemek -1-6. osztályig csak azonos neműek legyenek - mások szerint ez nem helyes
- Az egyedi különbségek-vannak olyan gyerekek, akiket különösképpen nem kedvelnek társaik. Öket ne vegyük be a csoportba, hacsak nem a bűnbakképződés feldolgozása a csoport fő feladata
- Kerüljük el a végleteket -nagyon népszerű és legkevésbé népszerű gyerekek

Az önfeltárás fokozatai

- **Megalakulás** –enyhe önfeltárás-
  - jégtörők
  - pl. kedvenc hobbik, ételek,tv műsorok.
  - személyes címer
- **Explorálás** - középszintű én-feltárás
  - pl. Mit kedvel ill. nem kedvel a csoporttag a szülőkkkel, a testvérekkel, iskolatársakkal, tanárokkal kapcsolatban? Itt kezdődik el a
  - Visszajelzések kortársaktól -Kezdetben csak a pozitív visszajelzésre lehet összpontosítani:
  - „Azt szeretem .....-ben, hogy ...
  - Hátra ragasztott papír, JÓ TULAJDONSÁG ok
- **Munkafázis** – közép- és mélyszintű önfeltárás facilitáló feladatok adása.
  - A személyes kellemetlen érzések, aggodalmak csoport elé tárása, a visszajelzési tevékenységek a csoporttagok részéről pozitív és negatív elemeket egyaránt tartalmazhatnak.
  - Erős oldalak, bizonytalanságok
  - Pl. Titkos jellemzés, Befejezetlen mondatok, Közvetlen konfrontáció a csoportban.
- **Lezárás** – asszertív viselkedés szerepjátékkal – visszajövetel a reális világba

Hogyan jutnak el a csoporttagok az iskolapszichológus által vezetett csoportba?

- **Ha az iskolapszichológus saját kezdeményezés alapján szervez** csoportot, akkor -a szülőktől írásos engedélyt kell kérnie a gyermekének a csoportban való részvételére. Az engedélykéréssel egy időben vagy előtte tájékoztatást kell adnia a szülőnek a csoport céljával és időtartamával kapcsolatban. (SZÜLŐI ÉRTEKEZLETEN)
- **Ha meghívással szeretné elérni a gyerekeket** a tanácsadó csoport indításához, mert előzetesen ismeri őket és problémáikat, akkor első lépésként a szülőktől kell szóbeli majd írásbeli engedélyt kérnie és az engedélyeztetést össze kell kapcsolnia a tájékoztatással.
- **Ha a pszichológus valamelyik pedagógus által már megszervezett csoporthoz társvezetőként kapcsolódik**, -„nem pedagógusi”, „értékeléstől mentes” szerepben és a tanácsadó csoport céljai felé vezetheti a készen kapott csoportot.
- **Ha az iskolapszichológus és egy pedagógus együtt szerveznek tanácsadó csoportot**, pl. az osztálylétszámot felezve az osztályfőnöki órákat együtt tartják meg - írásban kell tájékoztatniuk a szülőt. (tájékoztatás beírása ellenőrzőbe, üzenő füzetbe, a szülő aláírásának ellenőrzésével)

Tanácsadó csoport az osztályban

- **Tanácsadó csoport az osztályban**
  - ❖ a tagok nem önkéntesen lépnek be a csoportba,
  - ❖ a csoport nagy létszámú is lehet
  - ❖ eltérő tulajdonságú diákok lesznek
  - ❖ leképezik az osztálytermi események dinamikáját is
  - ❖ **az önfeltárás mindvégig vagy hosszú ideig enyhe szinten marad és középszintre sem jut el**
- A pszichológus által szervezett csoport **helyszíne vagy a pszichológus szoba vagy az iskola valamelyik terme**, ahol az ülések zavartalanul folyhatnak, idegenek nem nyithatnak be oda az ülések folyamán. **Erdei iskola.**
- Az iskolapszichológus a csoportfolyamat befejezése előtt **nem kezdeményez a szülőkkel kapcsolatfelvételt**, de az őt telefonon vagy négy szemközt megkereső szülők számára kérdéseikre olyan tájékoztatást ad, amely a szülők aggodalmának csökkentését szolgálja, ugyanakkor nem sérti a titoktartás szabályait.

Kreatív csoportok

- Ilyenek a biblioterápiás (mesék, elbeszélések, irodalmi művek saját élményhez kapcsolódó feldolgozása, +kreatív írás), művészetterápiás (vizuális), mozgásos és a kreatív dráma csoportok.
- A hagyományosan verbális önfeltárás direkt tudatosságra törekvő megközelítései helyett, közvetítésükkel a szimbolikus önkifejezést segítik elő

Rivalizáció

- A csoportszervezésnél az iskolapszichológusnak figyelembe kell vennie, hogy tevékenysége miatt rivalizációs konfliktus keletkezhet közte és azon pedagógusok között, akik ezeket a gyermekeket oktatják, osztályfőnökként gondoskodnak róluk.

Eredményesség kritériumai

- Mielőtt megszólítom a gyerekeket a csoportszervezéshez, tájékozódok
  - a kulcsfontosságú vezető véleményéről és támogatásáról –
  - tájékozódok és megszólítom a szülőket (10 éves kor alatt), -
  - elbeszélgetek a pedagógusokkal

Folyt...a)

- **SZERVEZÉS és KERETEK:** Rövidebb ülésszámot adok meg, mint amilyen hosszan szeretném tartani, 4-6-ot hirdetek meg, ha 10-et szeretnék
- Biztosítom a stabil helyszínt és a csoporttal egyidőben megtartott foglalkozások zavarát elhárítom.
- Sugalmazás jelleggel a csoportból azon a napon néhány gyereknek szólok, hogy lesz ma csoport.
- Csoportszabályok: **Kivárás- Tisztelet** -Természetesnek tekintem, hogy mindent elmondanak kortársaiknak, szüleiknek v. tanáraiknak arról, ami a csoportban történik.

Folyt...b) Kommunikációs csatorna

- Alapvetően strukturált gyakorlatokra építék még serdülőknél is és nem szabad-interakcióra.
- Serdülőknél bizonyos önismereti kérdőívek alkalmazását is a gyakorlatok részének tekintem.
- Mozgásos, vizuális, auditív-verbális kifejezést is lehetővé teszek nem –kreatív csoportok esetén is.

Folyt...c)

- Tekintettel vagyok a magas társas szorongásra, az impulzivitásra és a személyeket érintő ellenségességre.
- Tapintatos vagyok az önfeltárás mélységére, szabályozom azt feladatokkal. (a reagálástól függően rugalmasan más feladattal folytatom)
- 10 éves kor alatt verbális jutalommal ismerem el a csoporton belüli kooperatív magatartást. (serdülőknél másképp viselkedem, nincs verbális jutalom)
- Minden csoportülés úgy fejeződik be, hogy érzékeltetem, a keletkezett sérelmet észleltem és, ha lehet – jó tulajdonság gyűjtést - empátia gyakorlatot végeztetek a gyerekekkel.
- Egy újabb csoportülés elején lehetővé teszek rövid visszatekintést az elmúlt csoportülésre – főként akkor, ha az érzelmi reflexió lereagálása nem volt befejezett az előző ülés végén.
- Hetente figyelemmel kísérem a hozzám érkező vezetői, pedagógusi, szülői reagálásokat.

Tanárok, csoportos konzultációja

- esetszegbeszélő tanároknak gimnáziumban- problémamegoldó típusú
- segítő team (gyermekvédelmis, fejlesztő ped. GYJSZ, védőőő, igh. pszichológus)
- **pszichoedukatív program**
- **szupervíziós: érzelmi intelligencia, szociális kompetencia**

Kapcsolat ápolása a vezetővel – vezetői konzultáció

- **Szerepstruktúra:** annak tisztázása, h. kihez tartozik az ip. munka ellenőrzése és a feladatkiadás. – Rejtett hatalmi viszonyok figyelemmel kísérése, - igényli-e a megkeresést a csúcsvezető?
- Küzdelem a szobáért és az eszközökért, de félkész keretek között is elkezdnek dolgozni.
- **A keretek tisztázása**
  - Támogatja-e, h. óráról elhozzak gyereket?
  - Órán megfigyelést végeznek?
  - A kérdőíves felméréseket?
  - Szülők megszólítását szülői értekezleten ?
- **A vezető referál – gyereket, osztályt**
  - Kritikus a kapcsolatfelvétel azzal a diákkal, aki hírhedtté válik az egész intézmény előtt és akivel kapcsolatban vezetői kérés fogalmazódik meg. (erőszakos, SNI-gyanús – ADHD, autizmus). Ugyanilyen fontos egy-egy osztály problémája.

Vezető-2

- **Lojalitás:**
  - Szakszolgálathoz, nevtanhoz kivitt- benntartott információk aránya
  - Szülő-intézmény konfliktusok
- Szülő-iskola konfliktusában mediációs tevékenység fenntartása.
- **Meghívott előadó** szerepe a vélemények befolyásolásában
- **Szerepáthelyezés átirányítása** -pedagógus alkalmasság-alkalmatlanság kérdését saját eszközeivel állapítsa meg.
- **Szerepkonfúzió tisztázása** - fegyelmezés, felügyelet, részvétel kiránduláson, milyen minőségben, osztályfőnök

Vezetői konzultáció kezdeményezése a pszichológus részéről

- Visszatérő osztály/csoportfelmérés, -
  - társas kapcsolatok, pályaválasztás, szorongás szint, erőszakosság szintje
  - titoktartás érvényesítése az osztályról
- Befogadási protokoll, autizmus, integráció
- SNI feltételezése, szakvizsgálatra küldés – szülővel való kapcsolat, létszám/fejkvóta
- Osztályon belüli erőszakosság csökkentése
- Gyermekcsoport szervezése v. szülők csoportban történő megszólítása v. pedagógus csoport kezdeményezése előtt vezetővel egyeztetés.
INTÉZMÉNYI HATALOM és BÉFOLYÁS megosztása, a pszichológus szakma STIGMATIZÁLÓ vonatkozása
- Erőszakcsökkentő program, drogprev. program vagy tehetség program – **stigmatizálva érzi-e magát az intézmény** – lát-e saját érdekének megfelelő előrelépést?
- A konzultáció keretei: - közvetlen megkeresés a vezető szobájában – várakozás – krízishelyzetben telefon, e-mail (a vezetőnek)

Mediáció alappozíció

Vége?